

סבלה מפגיעה עוד במשך שנה שלמה. ברפואת העיניים משתמשים בחמרים שמקורם בצמחי „שכרון“ או „בלה-דונה“, אך הריכוז של החומרים שבתכשיר ידוע והוא נמוך בהרבה מריכוזם בצמח הגדול בשדה. ד"ר ראובן גילה כי היו עוד מספר מקרים בהם הורעלו ישראלים ותיירים על ידי צמח השכרון והכין תאור מקיף של אבחון הרעלת שכרון שיסייע לרופאים בעתיד.

דעו לכם, כי כל מיני השכרון רעילים ויש להיזהר מהם!

*

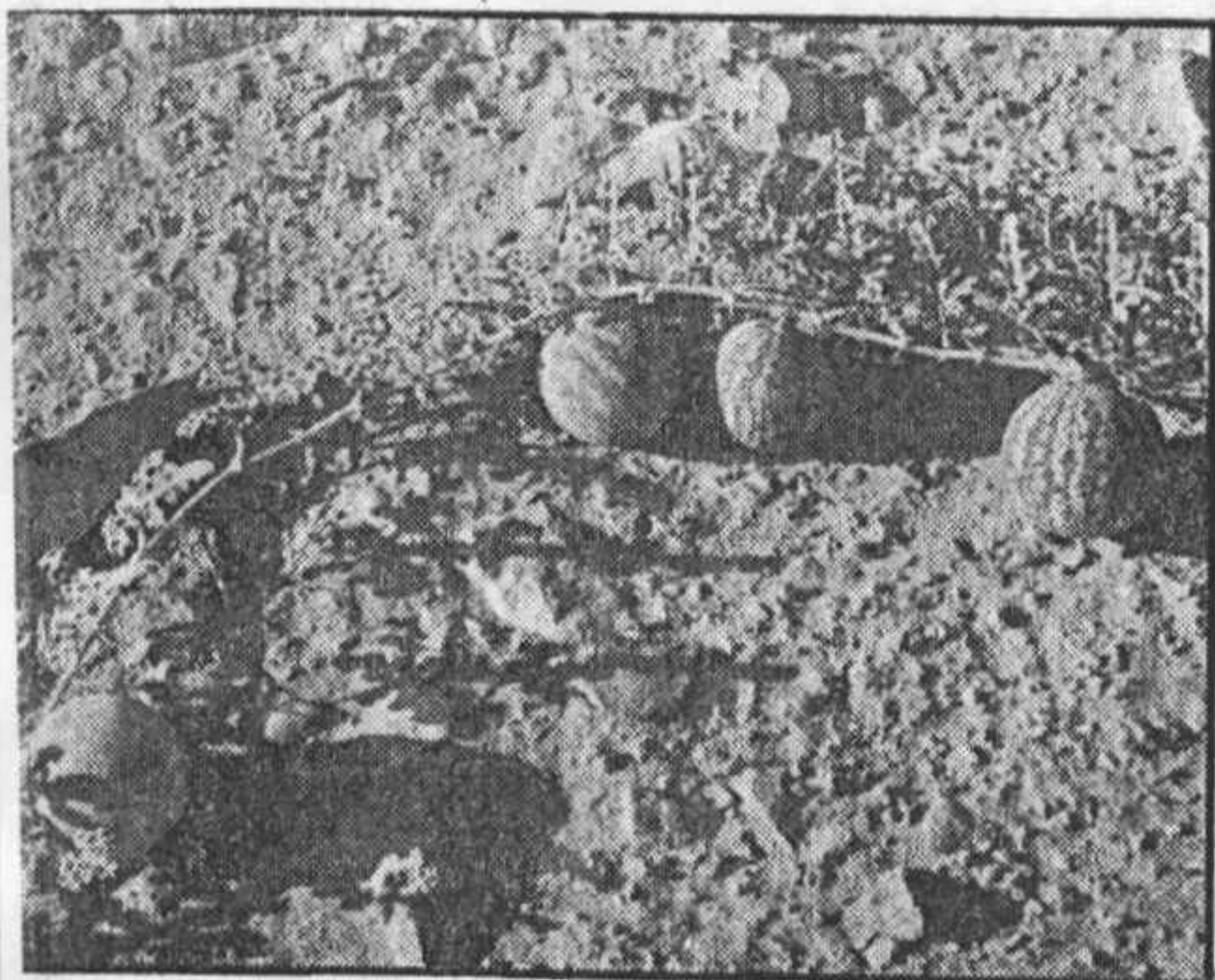
באחד הימים הגענו אל שטח בו היו הרבה פירות יבשים של אבטיח הפקועה. צמח זה קרוב לאבטיח התרבותי וחוקרים במחלקתנו עבדו אז על בעיות נביטה של זרעיו. הללו מצויים בתוך פירות קטנים שגודלם כאפרסקים או תפוחים גדולים. הפירות שהוכנסו לשק תפסו הרבה מקום ויבול הזרעים שבתוכם לא נראה לנו **צמח** פיק. על כן התחלנו לחסוק את **הצמח** היבשים על ידי דריכה כדי להוציא **צמח** את הזרעים. ניצלנו את רוח הערב לנישוח הזרעים בדרך שחקלאים זורים ברוח את החיטה בגורן עוד מימי התנ"ך. עד מהרה נישא אבק האבטיחים ברוח, וקולות מן חאה נשמעו במחנה הקטן שהקמנו בלב המדבר. כולם התלוננו על הטעם המר שחם חשים בפיהם ואף בנחיריהם. מן רירותו של הצמח רבה זה הטעם והריח המרים שדבקו לנחירי אפינו, לשפתותינו ולידינו ליוז אותנו עוד יומיים שלושה לאחר זאת. ברור, כי אף אחד מהמשתתפים לא אסף יותר את זרעי אבטיח הפקועה ומעטים הסכימו להתבונן בו אחרי מה שעולל לנו.

דבר, אך בעבר זה נחשב למשהו יפה שהעין פקוחה לרווחה, וחברותיהן או שפחותיהן סייעו בעדן.

או שאל אותי רופא העיניים אם עסקתי ב„היוסציאמוס“ ונזכרתי כי עסקתי „כהו-גן“ בצמח בשם זה — (הרי זהו הצמח „שכרון סיני“). התחלתי לשחזר את ש-קרה במסענו והתברר, כי כאשר הפרדתי מהגבעולים את הגביעים שהכילו זרעים של שיכרון סיני, נפלו כמה זרעים על רצפת המכונית. כל זמן שנסענו לאט נות-רו הזרעים במקומם. כאשר התחלנו לנסוע מהר על כביש האספלט העלתה הרוח זרעים לאויר ואחד מהם חדר לעיני. ה-חומרים הכימיים המצויים בכל חלקי ה-צמח (מלבד בצוף שבפרחים) גורמים ל-פגיעה בעצבים האחראים על פתיחה וסגירתה של האישון. הורע שחדר לעיני הותיר בתוכה כמות גדולה של החומר הפעיל וזה כיווץ את שרירי האישון בעיני ולא נתן לו להיסגר. שבועיים לאחר הארוע סחתה כמות הרעל בעיני והאישון החל לחזור למוטב. עוד כמה ימים והעין חזרה למצבה הרגילה.

זכרונה של פרשת השכרון הלך ונחלש, עד שיום אחד בא אל חדרי שבאוניברסיטה בחור נחמד שהציג עצמו כראובן — רופא שחוקר את המקרים בהם הורעלו ישראלים משכרון סיני. בשנת המחקר שלו היה מקרה קשה בו שתתה רותי תה שהכין לה בדווי. היא לא ידעה על המנהג המקובל אצל הבדווים שהמארח שותה לפני האורת. לאחר השתיה החלה מאבדת את השליטה על הראיה והתעוררו קשיים בנשימה. במילים ציוריות — עולמה חשך עליה. הצליחו להביאה ברגע האחרון אל בית החולים באילת והנשמה מלאכותית בחדר טיפול נמרץ במשך ארבעה ימים הצילה את חייה ברגע האחרון. רותי

אבטיח הפקועה — פירות קטנים וצרות גדולות

הארץ שלנו" חוברת 24, תשמ"ד